

פתח דבר

לקראת שבת פרשת קרח, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדיה, את הקונטרס 'לקראת שבת' (גליון צד), והוא אוצר בלום מתוך רבבות עניני חידוש וביאור שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש בהרלוי"צ זצוקלה"ה נבג"מ זיע"א.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים בשלימותם, וביאזהו מקומן אף עברו עריכה קלה, ושגיאות מי יבין. ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו בתוכן העניינים), שם נתבארו הדברים באריכות, במתיקות ובתוספת מראי מקומות.

* * *

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה מפיו של משיח, "תורה חדשה מאיתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
מכון אור החסידות

נדפס באדיבות
The Print House
538 Johnson ave.
Brooklyn, NY 11237
(718) 628-6700

יוצא לאור על ידי
מכון אור החסידות
845 Eastern Parkway
Brooklyn, NY 11213
(718) 732-9018

תוכן הענינים

מקרא אני דורש

ביאור כוונת רש"י בפירושו על "ויקם משה"; הכיצד נתמהמה משה בקיום ציווי ה' "דבר אל העדה" ע"י הליכתו אל דתן ואבירם?

(ע"פ לקוטי שיחות חלק טז עמ' 251 ואילך)

יינה של תורה

באור הטענה "מדוע תתנשאו" – בו בזמן שקרח עצמו ביקש כהונה; ביאור השייכות דמחלוקת קרח לכ"ד מתנות כהונה הכתובים בפרשה הסמוכה.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק ח עמ' 115 ואילך)

חידושי סוגיות

מביא פלוגתת התנאים בדין ביטול תרומה באחד ומאה, במקרה שנתערכה תאנה שחורה או לבנה במאה תאנים, חציין שחורות וחציין לבנות; מבאר דנחלקו בגדר תערובת יבש ביבש דשלשה גדרים בזה, ומיישב עפ"ז כמה וכמה קושיות.

(ע"פ ליקוטי שיחות חלק לח עמ' 60 ואילך)

פנינים

פנינים יקרים ומאירים בפרד"ס התורה לכמה נקודות בפרשתנו.

(מלוקטים מתורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש)

מקרא אני דורש

"ויקם משה וילך" – הליכה באופן ד"ויקם"

ביאור כוונת רש"י בפירושו על "ויקם משה"; הכיצד נתמהמה משה בקיום ציווי ה' "דבר אל העדה" ע"י הליכתו אל דתן ואבירם?

א. בפרשתנו (טו, כג-כז) מסופר, שקודם שנענשו קרח ודתן ואבירם ונבלעו בארץ, אמר הקב"ה למשה "דבר אל העדה לאמר העלו מסביב למשכן קרח ודתן ואבירם. ויקם משה וילך אל דתן ואבירם גו' וידבר אל העדה לאמר סורו נא מעל אהלי האנשים גו' ויעלו מעל משכן קרח דתן ואבירם מסביב גו'".

והנה, רש"י נעמד על התיבות "ויקם משה" ומפרש: "כסבור שישאו לו פנים ולא עשו". ונתבאר במפרשים (ראה ספר זכרון (בפסוק כד) ובאר יצחק על פרש"י כאן), שרש"י בא בזה ליישב תמיהה: הדנה, הא ד"ויקם משה וילך אל דתן ואבירם" תמוה הוא, דהרי ציווי ה' היה לדבר אל העדה ולא לדתן ואבירם? ובזה מבאר רש"י, שקודם שהזהיר משה את העם להתרחק מעל משכנם של קרח ודתן ואבירם כו', הלך משה לדתן ואבירם בכדי לפעול עליהם שיעשו תשובה, וע"ד מ"ש במדרש (תנחומא פרשתנו, ח) "אע"פ ששמע משה מפי הגבורה לא אמר להם העלו עד שהלך והתרה בהם, שנאמר ויקם משה וילך אל דתן ואבירם".

אמנם באמת צע"ג בפירוש זה. דאפשר לבאר בפשטות, שהסיבה שמשה הלך לדתן ואבירם היא מפני שבנ"י היו אז "מסביב למשכן קרח דתן ואבירם", ובכדי לקיים ציווי הקב"ה ל"דבר אל העדה", היה משה צריך לילך למקום משכן דתן ואבירם. וממילא, קושיא זו מעיקרא ליתא. יתר על כן, ע"פ דרך הפשט אין מקום כלל לפירוש הנ"ל, דכיון שהקב"ה ציוה למשה "דבר אל

העדה", אין כל מקום לומר שמשה יתמהמה בקיום ציווי ה', ויעשה דבר אחר (אפילו ענין טוב) מדעת עצמו?

והדרא קושיא לדוכתא, מה נתכוון רש"י לבאר בפירושו זה.

ב. והנה, ידוע (ראה ספר כללי רש"י) דרש"י דייק בהתיבות אותם העתיק (בהד"ה) מן הכתוב, ועד שבכ"מ מבוארת עפ"ז כוונתו, ומיושבות שאלות רבות בפירושו.

ובנדוד, מעתיק רש"י התיבות "ויקם משה" ותו לא. ולכאורה תמוה, דבפשטות עיקר פירש"י הוא על המשך הכתוב ("ויקם משה) וילך אל דתן ואבירים", דעל זה אמר "כסבור שישאו לו פנים כו". ודרוש ביאור מדוע מעתיק רש"י רק התיבות "ויקם משה", ואינו מרמז על המשך הכתוב אפי' ע"י "וגו"?

ובביאור הענין נראה לומר, דבאמת עיקר פירושו הוא על הענין ד"ויקם משה". דהנה, זה שהכתוב אומר "וילך אל דתן ואבירים", מובן בפשטות, כנ"ל, דבזה אשמענין הפסוק שמשה קיים מיד ציווי ה', ולכן בא למקום משכן דתן ואבירים - ששם היו אז בני". אלא שהדרוש ביאור הוא הלשון "ויקם משה", דמה מוסיפה המילה "ויקם" לכללות הסיפור ד"וילך אל דתן ואבירים גו"? ומזה נתחדש לרש"י דנוסף להליכת משה אל דתן ואבירים, היתה כאן פעולה מיוחדת ע"י "ויקם משה". וע"ד פירש"י עה"פ (חיי שרה כג, יז) "ויקם שדה עפרון" - "תקומה היתה לו", היינו ש"ויקם" מורה על קימה ועליה בחשיבות.

וענין זה התבטא בזה ש"כסבור שישאו לו פנים" - דהפסוק משמיענו שהליכת משה למחנה דתן ואבירים לא היתה ע"ד הרגיל, אלא הליכתו היתה באופן דהליכת מלך ומרומם מעם, המעורר ומגלה רגש של חשיבות וכבוד ("ישאו לו פנים"). וכוונתו בזה היתה "כסבור שישאו לו פנים" - שעצם ההליכה באופן זה תפעל אצל דתן ואבירים שישאו לו פנים.

ולפי זה מובן בפשטות המשך הכתוב "וילכו אחריו זקני ישראל", דלכאורה - למה עשו כזאת אשר לא ציוה אותם? אלא, דבזה מודגש הליכת משה באופן ד"ויקם" - כמלך ונשיא ישראל, ולכן "וילכו אחריו זקני ישראל".

ג. ועפ"ז יבואר בטוב טעם הכיצד נתמהמה משה בקיום ציווי ה' "דבר אל העדה". דבאמת לא הלך משה כלל להתרות את דתן ואבירים, או להשתדל להחזירם בתשובה, היות וזהו היפך ציווי ה' "העלו מסביב" - שצריך להסתלק ממקום משכנם. אלא, המכוון והתכלית של הליכתו לשם היתה להזהיר העדה לשוב "מעל אהלי האנשים וגו'".

רק שהליכתו לשם היתה באופן ד"ויקם משה" - כמלך ונשיא ישראל (כנ"ל), בחשבו שעל ידי הליכה באופן זה "ישאו לו פנים".

ולכן אין בזה סתירה לקיום ציווי הקב"ה "העלו וגו'" (- להסתלק מעל משכן קרח, דתן ואבירים), כי משה לא נתעסק עם דתן ואבירים ע"י דיבור וכיו"ב כדי שיחזרו בתשובה, אלא רק קוה שעצם

הליכתו באופן זה תעורר ההכנעה והביטול אליו, ש"ישאו לו – מצד עצמם – פנים".
ובעומק יותר י"ל, דמשה סבר דאף שכבר נגזר דינם ולא ישובו, מ"מ ע"י שיפעל עליהם ש"ישאו
לו פנים", הרי זה יגרום (מדה כנגד מידה) ש"ישא ה' פניו" – "יכבוש כעסו" (נשא ו, כו ובפירש"י).

יינה של תורה

טענת קרח וטעותו – על פי פנימיות הדברים –

ביאור הטענה "מדוע תתנשאו" – בו בזמן שקורח עצמו ביקש כהונה;
ביאור השייכות דמחלוקת קרח לכ"ד מתנות כהונה הכתובים בפרשה הסמוכה

א. בפרשתנו מסופר אודות קורח ועדתו, שטענו כנגד הכהונה דאהרן: "כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על כל קהל ה'". ולכאורה תמוה: הרי גם קורח ועדתו רצו להיות כהנים (כמוכח מכך שמשנה רבינו אמר להם: "ובקשתם גם כהונה") – א"כ היאך טענו "מדוע תתנשאו" בו בזמן שהם עצמם ביקשו להיות כהנים, דהיינו התנשאות?

והנה, בהמשך למעשה של קרח ועדתו, נאמרה בתורה פרשת כ"ד מתנות כהונה. ומכיון שכל הפרשיות שבאותה סדרה קשורות זל"ז מובן שישנה שייכות בין הפרשה דמתנות כהונה למתנות קרח. ואכן, כתב רש"י (יח, ח וכו' בספרי): "לפי שבא קרח והרהר על הכהונה, בא הכתוב ונתן לו כ"ד מתנות כהונה".

אמנם, עדיין צ"ב: ענינו של קרח היה לחלוק כנגד הכהונה; לעומת זאת, ענין מתנות כהונה בא לחזק את הכהונה ("כותב וחותרם ומעלה בערכאין" (שם)) – א"כ, מה הקשר בין שני הפכים אלו ועד שפרשת מתנות הכהונה נאמרה בסדרה בשם "קרח"?

ויש להקדים תחילה ביאור טענת קרח, והטעות שלו עפ"י פנימיות הדברים, כדלקמן.

ב. הנה בספר נועם אלימלך כתב לבאר את מ"ש בתרגום (על "ויקח קרח") "ואתפליג קרח",

שהוא (מלשון פילוג) ע"ד המבדיל בין מים למים. וכדרשת חז"ל (ב"ר פ"ד, ו) על הא דביום השני של בריאת העולם לא נאמר "כי טוב", כי "בו נבראת מחלוקת" – והיינו הרקיע שיצר מחיצה ו"מחלוקת", בין מים העליונים למים התחתונים.

והענין בזה:

על הכהנים נאמר (דה"א כג, יג) "ויבדל אהרן להקדישו קודש קדשים הוא ובניו". והיינו, דתפקידם של הכהנים הוא להתעסק בעניני קדושה בלבד, שלא כשאר העם המתעסקים בעניני עוה"ז; ובודאי שכן הוא אצל הכהן הגדול שנאמר עליו (אמור כא, יב) "ומן המקדש לא יצא".

אמנם, ביחד עם ההבדלה של הכהנים, הנה תכלית ענינם הוא להגביה ולהעלות את שאר העם לדרגת הכהונה שלהם. וכמבואר בחסידות (לקו"ת עה"פ "ובהעלותך את הנרות"), שע"י הדלקת נרות המנורה, אהרן הכהן מעלה את נשמות ישראל לדרגתו הוא, בחינת "אהבה רבה" (שלמעלה מהבחינה ד"אהבת עולם").

ועל זה בא קרח לחלוק – דכשם שיש מעלה בהכהנים, בכך שהם מובדלים מעניני העולם, הנה כן יש מעלה ב"כל העדה", בכך שהם מתעסקים עם עניני העולם ועושים מהם דוקא כלים לאלקות, ואדרבה: עיקר הכוונה הוא להיות לו ית' דירה "בתחתונים"; נמצא, ד"כל העדה כולם קדושים" – כי "בתוכם הוי", ההמשכה דשם הוי' ע"י כל העדה היא בתוך עניני העולם, א"כ "מדוע תתנשאו" – הרי גם לשאר העם יש מעלה. כן טען קרח.

ומבואר, שאין בזה סתירה למה שקרח עצמו ביקש כהונה – כי יש לומר שהוא ביקש סוג אחר של כהונה, בו לא יהיה קשר בין הכהן ל"כל העדה". ע"ד רקיע המבדיל בין "מים עליונים" [כהנים] למים "תחתונים" [כל העדה].

ג. אלא שבזה היתה טעותו של קרח:

כי הנה הובאה לעיל דרשת חז"ל על מה שביום השני לא נאמר בו "כי טוב" – כי "בו נבראת מחלוקת"; אעפ"כ, הנה ביום השלישי "הוכפל בו כי טוב", "אחד למלאכת המים ואחד למלאכתו של יום" (ב"ר שם). דהיינו, ביום השלישי נתבררה ונודרכה מחיצה שיצר הרקיע ביום הקודם.

אשר מזה מובן, דצריך להיות ב' התנועות: אחד, צריך להיות ההבדלה בין עליונים ותחתונים, שזהו"ע "רקיע המבדיל" דיום השני; ולאידך, תכלית ושלמות המחיצה דהרקיע ("כי טוב"), הוא בהחיבור שבין העליונים ותחתונים, ביום השלישי.

והנה בנוגע לישראל, יש בהם ב' הסוגים ד"עליונים" ו"תחתונים": יש מי שעיקר עבודתו היא בהתעסקות עם עניני קדושה בלבד, בדוגמת כהן גדול ש"מן המקדש לא יצא". ויש אשר ענינם הוא להתעסק עם עניני העולם באופן ד"כל מעשיך יהיו לשם שמים" או "בכל דרכיך דעהו".

אמנם, למרות ההתחלקות בין סוגי העבודה של בני" (וכנ"ל, דצריך להיות גם הקו של יום שני, התחלקות) – מ"מ, צריכים הכהנים לפעול חיבור בין ב' הסוגים; להעלות את הסוג ד"תחתונים", ולעורר בהם את התשוקה להיות "כהנים" המובדלים לה' (והיינו, דלכמה שעות ביום עכ"פ

(בשעת התפילה וכו'), עליהם להתנתק מענייני העולם הזה).

לכן, טעה קרח כשביקש כהונה כזו שלא יהיה בה קשר בין הכהן לכל העדה – כי זהו היפך כל ענין הכהונה.

ד. לפי"ז יתבאר היטב השייכות של הפרשה דכ"ד מתנות כהונה לפרשת קרח:

כשם שבבריאת העולם נהג הקב"ה באופן כזה, שקודם כל יהיה את היום השני שענינו להבדיל וליצור מחיצה, ורק ביום השלישי, יבוא הדבר לידי שלימות (וכנ"ל, דצריכות להיות ב' התנועות)

כן הוא גם בענין הכהונה: בתחילה היתה את מחלוקת קרח על ענין הכהונה, וזה בכדי שאח"כ יבוא ענין הכהונה לידי עילוי ושלימות – שתתווסף פרשת כ"ד מתנות כהונה שבני ישראל נותנים לכהנים, כלומר: חיבור בין בני ישראל לכהנים. דזהו כל ענין הכהונה.

לכן, אין כל סתירה בין ב' הפרשיות. אדרבה: הכוונה במחלוקת קרח היא להביא תוספת שלימות בענין הכהונה, כ"ד מתנות דבני ישראל.

חידושי סוגיות

בגדר תערובת יבש ביבש לשיטת רבי עקיבא

מביא פלוגתת התנאים בדין ביטול תרומה באחד ומאה, במקרה שנתערבה תאנה שחורה או לבנה במאה תאנים, חציין שחורות וחציין לבנות; מבאר דנחלקו בגדר תערובת יבש ביבש, דשלשה גדרים בזה; מיישב עפ"ז כמה וכמה קושיות

"ונחשב לכם תרומתכם" (קרח יח, כז)

שחורות מעלות את הלבנות לבנות מעלות את השחורות (תאנה של תרומה שחורה או לבנה שנפלה למאה תאנים של חולין, חציין שחורות וחציין לבנות כולן מצטרפין לבטלה . . . ואם שחורה נפלה מעלה אחת מן השחורות, ואם לבנה נפלה מעלה אחת מן הלבנות, והשאר חולין כשהיו. רע"ב) . . . רבי אליעזר אוסר (אם שחורה נפלה, השחורות אסורות ואם לבנה נפלה הלבנות אסורות. רע"ב), ורבי עקיבא אומר בידוע מה נפלה (שחורה או לבנה) אין מעלות זו את זו, וכשאינו ידוע מה נפלה מעלות זו את זו (וברמב"ם⁴ נפסקה הלכה כר' עקיבא).

מביא פלוגתת התנאים ההמבואר בזה, ומקשה

א. בדיני ביטול תרומה באחד ומאה (שה"ת¹ עולה באחד ומאה²) שנינו במס' תרומות³: ר' יהושע אומר תאנים

(1) כדעת ר"א בפ"ד תרומות מ"ז. וכ"פ הרמב"ם הלי' תרומות פ"ג ה"א. וראה נ"כ שם.

(2) "למה סמכו על שיעור מאה בתרומות שהרי תרומת מעשר אחד ממאה ומקדש הכל שנאמר (פרשתנו יח, כט) את מקדשו ממנו אמרו חכמים דבר שאתה מרים ממנו אם חזר לתוכו מקדשו" (רמב"ם הלי' מאכלות אסורות פט"ו הט"ז, והוא מספרי פרשתנו שם. ירושלמי תרומות פ"ד ה"ו). וראה לקמן הערה 14.

(3) פ"ד מ"ח.

(4) הלי' תרומות רפ"ד.

מסייעות לבטל, אבל אם אין ידוע אם שחורה נפלה או לבנה נפלה כיון דכולן בספק איסור מעלות זו את זו.⁹

וצריך להבין טעמו של ר"י - מה בכך "שאם היה רוצה היה דורסן ומערבן הכל ביחד", הרי בפועל לא טחנן ודרסן, ואיך מעלות זו את זו? וכן צ"ע בדעת ר"ע - מה בכך שהאדם אינו יודע אם שחורה היתה או לבנה ו"כולן בספק איסור", הרי ספק זה הוא רק בהידיעה דהאדם, אבל במציאות - לא נתערבה התרומה במאה (שהרי תאנה לבנה אינה מתערבת עם תאנה שחורה (וכן להיפך), ובלשון התוספות⁹ "אין השחורות ראיות להיות בספק דימוע שלעולם השחורות ניכרות מתוך לבנות"; ואין כאן תערובת של אחד ומאה?¹⁰

מבאר דפליגי בגדר הביטול בתערובת יבש ביבש

ב. ויש לומר, שר"א ר"י ור"ע פליגי בכללות גדר ביטול בתערובת יבש ביבש - שאינה דומה לתערובת לח בלח, שזו היא תערובת ממש, שנעשו מציאות אחת שאי אפשר להפריד ביניהם, משא"כ יבש ביבש שכל אחד נפרד בפני עצמו, אלא שהאדם אינו יודע איפה נמצא האיסור - ויש לבאר גדרה של תערובת זו בשני אופנים¹¹:

(9) ד"ה והתחנתנות - זכחים עג, א (בדבר ר"א).

(10) ראה במשנה ראשונה למשנה תרומות פ"ד שם, מ"ש לבאר מחלוקת התנאים שם. ובכמה מפרשי המשנה והירושלמי שם.

(11) להעיר מב' הידיעות בגדר ביטול ברוב, אי משום דאזלינן בתר רוב ותולין בכל א' שהוא מן הרוב (ההיתר), או שהאיסור מתבטל ונהפך להיות היתר - ראה אנציקלופדי תלמודית ע' בטול ברוב בתחלתו. וש"נ.

עקיבא, ד"אם אין ידוע אם שחורה היתה ואם לבנה, עולה באחד ומאה מן הכל".

והנה טעמו של ר"א האוסר בדין זה, לכאורה מובן בפשטות, שהרי במציאות לא נתערבה התרומה אלא בחמשים (אם לבנה - בין חמשים הלבנות, ואם שחורה - בין חמשים השחורות), וממה נפשך ליכא מאה מהמין שנפל.

וכתבו המפרשים⁵, שר"י ס"ל, שכיון "שאם היה רוצה היה דורסן ומערבן הכל ביחד"⁶, לכן כולן מצטרפין לבטלה [ואף שאין מבטלין איסור לכתחילה, מבאר התו"ט⁷ ד"הני מילי להרבות בהיתר כדי לבטל האיסור, אבל בכה"ג שאינו מרבה בהיתר אלא משנה האיסור מכמות שהיה ומפרידן כאשר היה מקדם כדי לערובם יחד בכה"ג נ"ל דשרי לבטל לכתחילה"].

ובטעמו של ר"ע שמחלק בין ידוע מה נפל ואינו ידוע, כתבו⁸, כדידוע איזו תאנה נפלה, שחורה או לבנה, "אין מעלות לפי שיכול לאכול האחרות, וכיון דמותרות הן אין

(5) רע"ב למשנה שם. וראה הערה הבאה.

(6) ובר"ש שם ד"ה ר"א כתב, דבר פד"י בירושלמי שם מפרש, והוא "משום דאם רצה טוחן ומתיר". ולפנינו בירושלמי איתא "בר פד"י אמר טוחן ומתיר (ואף על גב דבר פד"י אמר אין בלילה אלא לייך ושמן בלבד מודה הוא הכא שהן נבללות)", והיינו א' שאי"ז בפ"י דעת רבי יהושע, ב' לא נאמר שכיון שאם רצה לטחון בטל לכן מותר גם בלי טחינה, אלא "טוחן ומתיר", ובפ"י פ"מ דהכוונה כפשוטה, ש"טוחן ודורס את כולן שיהיו נבללין זה עם זה ומתיר אותן ע"י כך". ואולי היתה לפני הר"ש גירסא אחרת בירושלמי, או שמפרש כן בדברי בר פד"י - ראה תוס' אנשי שם למשניות שם. ואכ"מ.

(7) במשנה תרומות שם.

(8) ר"ש. פ"י הרא"ש. רע"ב - סוף משנה.

ביבש הוא (לא התערובת בפועל, במציאות, בהחפצא, אלא) התערובת שבידיעת ומחשבת האדם, ס"ל לר"י, דכיון דרגיל ובמילא ברצונו לדרוס התאנים, הרי ברצונו (ומחשבתו) של האדם אינו מפריד ומחלק בין השחורות והלבנות וה"ז¹⁴ תערובת כל המאה ברצון ומחשבת האדם.

מקדים דברי בשיטת ר"י ומבאר עפ"ז גדר חדש

ג. והנה בירושלמי¹⁵ יש פלוגתא בדעת ר' יהושע, אם זה שמעלות זו את זו הוא גם בידוע איזו נפלה (שחורה או לבנה), או דכידוע איזו נפלה גם ר"י ס"ל דאין מעלות זו את זו, ולפי זה, המחלוקת בין ר' יהושע לר' עקיבא היא, "בשידע ושכח, על דעתיה דרבי יהושע מעלה על דעתיה דרבי עקיבא אינו מעלה" (ר' יהושע ס"ל שכיון דשכח הוי כאינו ידוע לו בשעה שנפלה, ור"ע ס"ל שהואיל וידע בשעה שנפלה אין מעלות זו את זו, אע"פ ששכח אח"כ¹⁶). והרמב"ם שפסק כר' עקיבא (כנ"ל), פסק ג"כ כדברי הירושלמי, ד"ידע מה היתה אחר שנפלה ושכח הרי כולן מדומעות".

ולכאורה צ"ע סברת ר"ע למה כשידע ושכח כולן מדומעות ואין מבטלות זו את זו, הרי עכשיו כולן בכלל ספק איסור? ואין לומר

לעשות כן ע"כ עולה" (אלא שביאורו הוא באו"א מהמבואר בפנים).

14) ולהעיר דמן התורה אף תרומה בטלה ברוב ואיסור דימוע בפחות ממאה ואחד הוא מדרבנן, ודרשת חז"ל הנ"ל (הערה 2) היא אסמכתא בעלמא (ראה רמב"ם הל' תרומות ספ"ד. תורה ועולה - ב"מ נג, א. ד"ה אתי דימוע - נדה מ"ז. א. ועוד).

15) תרומות שם ה"ז.

16) פני משה שם.

א) גדר תערובת יבש ביבש אכן שונה מגדר תערובת לח בלח, שאינה תערובת בהחפצא אלא רק מצד הגברא, שבידיעת האדם יש תערובת של איסור בהיתר, אבל גם זה מספיק לבטל האיסור.

ב) גם תערובת יבש ביבש היא בהחפצא, כי גדר "תערובת" הוא זה שאי אפשר להכיר בין ההיתר והאיסור.

וזהו טעם פלוגתת ר"א (שאוסר) ור"י ור"ע:

ר"א ס"ל שגם גדר תערובת יבש ביבש צ"ל בהחפצא, ולכן ס"ל שאין הלבנות יכולות להעלות את השחורות (וכן להיפך), שאין כאן תערובת במציאות, וכנ"ל בלשון התוספות שאי אפשר שיתערבו כי לעולם ניכרות בפ"ע.

משא"כ ר"י ור"ע ס"ל דתערובת יבש ביבש מספיק גם כשהוא רק מצד הגברא, בידיעת האדם (שאינו ידוע¹² היכן האיסור). וזהו גם טעמו של ר"ע דס"ל ד"כשאינו ידוע מה נפלה מעלות זו את זו" - מחמת תערובת בידיעת האדם, ובנדוד"ד בידיעתו הם מעורבין בכל המאה.

ועפ"ז יש לבאר גם טעמו של ר"י דס"ל שכולן מצטרפין לבטלה לפי שאם היה רוצה היה דורסן ומערבן הכל ביחד" (אף שלא דרסן ועירבן): הדריסה בתאנים היא (לא רק בגדר "אם היה רוצה" סתם, אלא זוהי) דרך הכל לדרוס התאנים¹³; וכיון שתערובת דיבש

12) לא רק להאדם, אלא לכל בני אדם, וגם א"א לברר. ולהעיר משו"ע יו"ד סצ"ח ס"ג. ט"ז שם סק"ו. וכ"מ.

13) ראה משנה ראשונה למשניות שם מ"ח סד"ה ר"י, שתירץ כן קושיית התוי"ט על הרע"ב הא אין מבטלין איסור לכתחילה. וראה תוס' אנשי שם שם בסופו. וברידב"ז לירושלמי תרומות שם ה"ז מפרש בר"ש ורע"ב "וכיון שבידו

בהתאנים, מאחר שמצד התאנים הרי הלבנות והשחורות אינן מעורבות, ושכחה אינה יכולה לעקור מציאות זו (וגם לעקור את ידיעת האדם בשעת הנפילה, שהיה ידוע לו אם שחורה נפלה או לבנה נפלה).

בסגנון אחר: כדי שידעת האדם תפעול דין בהחפצא, התאנים השחורות והלבנות, שמצ"ע אינן מעורבין, צריך להיות שינוי בתאנים עצמן שנפלה שחורה או לבנה, שבזה נעשה כאן עירוב במציאות, שהתאנה השחורה היא בתוך השחורות, ואז כאשר אין ידוע איזו מהם נפלה, הרי העירוב בדעת האדם פועל עירוב בהתאנים שנפלה בהן תאנה של תרומה, אבל כאשר ידע ושכח, אין שכחת האדם מערכת התאנים שבמציאות אינן מעורבין.

מבאר הטעם שבכח מחשבת האדם לפעול על דבר שחוץ ממנו

ד. ויש להסביר הטעם שענין זה, ידיעת ומחשבת האדם בכוחה לפעול בדבר שחוץ ממנו, מפורש בתרומה דוקא - כי יסוד הדין דמחשבה פועלת מפורש בנוגע לתרומה, שלמדין ממ"ש¹⁹ "ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגורן", "במחשבה בלבד תהיה תרומה"²⁰.

ואף שבנדוד המדובר אינו בדין הפרשת וקדושת תרומה אלא בדין ביטולה של התרומה, שהתאנים מותרות באכילה, מ"מ זה נובע מכך שבדיני תרומה מחשבת האדם יש לה כח מיוחד.

ובעומק יותר יש לומר (ע"ד הרמז), שגם ע"י

דכיון שכבר נדמעו החמשים (כשידע), שוב אין מתבטלים אח"כ כששכח¹⁷ - שהרי מפורש במשנה¹⁸ "סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה (סאה) ואח"כ נפלו שם חולין אם שגג מותר", דאף שמתחלה לא היו מאה לבטל ונדמעו, הרי כשאח"כ נפל שם עוד בשוגג מצטרפין לבטל, ולמה לא נאמר גם כאן דכאשר שכח (וה"ז שוגג) הרי כולן בספק איסור ומצטרפין לבטל?

ויש לומר, שלדעת הירושלמי (ופסק הרמב"ם) - סברת ר"ע היא אופן שלישי בגדר תערובת יבש ביבש. לדעת ר"י כל גדר התערובת הוא אך ורק בידיעת ומחשבת האדם, אבל ר' עקיבא ס"ל, דאף שיסוד תערובת יבש ביבש הוא מצד ידיעת ומחשבת האדם הרי המצב בידיעת האדם פועל על החפצא. שזהו חידוש התורה בדין תערובת יבש ביבש, דאף שמצד המציאות עצמה, אין האיסור מעורב ממש בהיתר ורק שאינו ניכר בפ"ע, וא"כ יסוד גדר התערובת הוא מצד המצב של ידיעת האדם, הרי מצב זה בידיעת האדם פועל שינוי במציאותו של הדבר, כאילו הם מעורבים ממש.

ולכן חלות דין תערובות מצד ידיעת האדם היא רק כאשר לא ידע בשעת הנפילה, שאז אנו אומרים שהתערובת שמצד ידיעת האדם פועלת חלות דין תערובת, וכאילו נפלה במאה, אבל כאשר בשעת הנפילה ידע, ונמצא בדעת האדם לא היו השחורות והלבנות מעורבות, אין השכחה שלאח"ז יכולה לחדש

(19) פרשתנו יח, כו.

(20) רמב"ם ה"ל תרומות פ"ד הט"ז. שו"ע י"ד ששל"א

סעיף מו. וראה שו"ע אדה"ז או"ח סתנ"ז ס"ח.

(17) ראה מלאכת שלמה כאן מ"ט מפי" הר"ש שיריליו

"דכיון דנאסרו נאסרו".

(18) תרומות פ"ה מ"ט. רמב"ם שם פי"ג ה"י.

תרומה, הרי עכ"פ מועלת להתיר הטבל באכילה²², דנותן עיניו בצד זה ואוכל בצד זה, וג"ז נלמד ממ"ש ונחשב²³.

ומעין זה בנדו"ד, דידיעת ומחשבת האדם פועלת על חפץ שחוץ ממנו שנעשה מותר באכילה. ומצד הכשרתו באכילה לישראל²⁴ הרי זה גופא עלי' בהדבר, כנ"ל.

התרת כל התאנים לאכילת ישראל נפעל בהם ע"ד הפרשת תרומה, וכדיוק לשון המשנה "מעלות זו את זו", אף שהכוונה היא שהותרו באכילה, כי זה גופא שהתאנים הותרו באכילה לישראל פועל בהם עלי', גם לפני שהאדם אוכלם.

והוא ע"ד ענין התרומה שישנה במחשבה²¹, כי גם להדיעות דאין המחשבה פועלת שתהא

(בנוגע לתרומה במחשבה) אנציקלופדי' תלמודית כרך יו"ד ע' רפ"ו ואילך. וש"נ.
24) כידוע שדברים שאפשר שהאדם יעשה בהם מצוה וכיו"ב הם למעלה משאר דברים שאינם ראויין שאדם יקיים בהם מצוה (או לומר ברכה עליהם וכיו"ב) - ראה המשך תער"ב ח"ב ע' תתפג. ע' תתקסא. ועוד.

21) קידושין מא, ב.
22) ראה לקוטי לוי"ז - אגרות קודש (ע' דש ואילך).
וש"נ. וראה תשובות וביאורים (קה"ת, תשל"ד) ס"ד ס"ב הערה 8 (אגרות - קה"ת, תשמ"ז - ח"א ע' רלט בהערה).
23) ראה רש"י קידושין שם ד"ה במחשבה. רש"י ותוס' ד"ה ובמחשבה - גיטין לא, א; מנחות נה, א. וראה בכל הנ"ל

פנינים

ידועים דברי הרמב"ם (הלכות שמיטה ויובל פי"ג הי"ב) אשר "לא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש כו' אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו כו', הרי זה נתקדש קדש קדשים, ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים".

והיינו, שכל אחד מישראל, בכוחו ויכלתו לבוא לדרגת הכהנים והלווים ועד ל"נתקדש קדש קדשים" (שזהו תואר שנאמר לגבי כהן גדול). והיינו, שכל אחד מישראל יכול לבוא להדרגה והמצב הרוחני דשבט לוי שהופרשו (מענייני העולם) לעבודת ה' (ראה רמב"ם שם), דער"ז יכול האדם "להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו". וענין זה מודגש במיוחד בפרשתנו, כלהלן.

"ויקח קרח גוי"

(פרשתנו טז, א)

בנוגע להשמות דפרשיות התורה, הנה הגם ששמות אלו לא נזכרו בש"ס (דלא כהשמות דנ"ך), נתבאר כמה פעמים אשר וודאי שהם שמות תורניים, מאחר שכבר הוחזקו במשך יותר מאלף שנים ע"י רבבות אלפי ישראל, ובכללם כמו"כ גדולי ישראל (וכמו רש"י והרס"ג שהזכירו חלק משמות אלו בחיבורם). ומכל שכן וקל וחומר מהדין בנוגע לשמות הכתובים בשטרות, דבאם אדם הוחזק בשמו במשך שלושים יום ה"ז שמו ע"פ תורה.

ועפ"ז צריך להבין, בנוגע לפרשתנו, מדוע נקראת הפרשה בשם קרח, דלכאורה אין מתאים שתקרא על שם אותו אדם שחלק על משה ואהרן, כי הרי ע"י הקריאה בשמו, פועלים שיוזכר שמו, וזהו היפך הכלל ד"שם רשעים ירקב"?

והביאור בזה:

טענתו ובקשתו של קרח (ש"פיקח היה") להיות כהן גדול, היא, כשלעצמה רצון טוב ונעלה ביותר, וכל יהודי צריך לרצות בכך (ראה לעיל בפתחה), וכמובן ממה שאמר משה "אף אני רוצה בכך" (רש"י טז, ו). וזוהי טענת קרח (טז, ג. ובפרש"י) "כי כל העדה כולם קדושים", "כולם שמעו דברים

בסיני מפי הגבורה" – דבהר סיני אמר הקב"ה לבני ישראל "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", והיינו, אשר כל יהודי צריך לרצות לבוא למדרגות היותר גבוהות בעבודת ה', ועד לדרגת כהן גדול (קדש קדשים).

אך טעותו של קרח היתה באופן הביטוי של רצונו: דהנה, הדרך הרצויה בעבודה זו (שכל יהודי צריך להיות כה"ג), היא ע"י ההתבטלות למשה ואהרן, דע"י הביטול אליהם נמשך להאדם קדושה מקדושתם, וכך יכול להגיע לדרגת 'כהן גדול' ברוחניות. אך קרח פעל באופן הפכי, דתמורת ההתבטלות לאהרן, חלק על כהונתו, אשר לתפקיד זה נבחר אהרן ע"י הקב"ה עצמו.

ונמצא, אשר השם 'קרח' כשלעצמו מבטא מעלה גדולה, והיא הרצון להתעלות ולהגיע לדרגת 'הכהן הגדול'. ולכן נקראת הפרשה בשמו – שם המורה על הרצון החיובי שצריך להיות אצל כל אחד מישראל להיות בדרגת 'כהן גדול' (ברוחניות).

(תורת מנחם – התוועדויות ה'תש"נ ח"ג עמ' 373 ואילך)

"ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי"

(פרשתנו טז, א)

**"בן יצהר בן קהת בן לוי - ולא הזכיר בן יעקב, שבקש רחמים על עצמו
שלא יזכר שמו על מחלוקתם. . והיכן נזכר שמו על קרח בהתייחסם
על הדוכן בדברי הימים שנאמר בן אביאסף בן קרח בן יצהר בן קהת
בן לוי בן ישראל"**

(פרש"י)

במה שמוסיף רש"י "והיכן נזכר שמו על קרח? בהתייחסם על הדוכן בדברי הימים, שנאמר (דה"א ו, כב-כג) בן אביאסף בן קרח בן יצהר בן קהת בן ישראל", צריך להבין: מדוע טרח רש"י לציין זאת כאן, ולא המתין עד לפירושו בדברי הימים.

ויש לבאר זה ע"ד הרמז (וכדברי השל"ה (במס' שבועות שלו קפא, א) שבפירושו רש"י ישנם "ענינים מופלאים"):

כוונת רש"י היא להדגיש מעלתו של קרח (וכמ"ש בהמשך הענין (פרש"י טז, ז) ש"פיקח היה"), שמצד עצמו ה"ה במעמד ומצב שראוי להתייחס ליעקב. והיינו מפני שמחלוקתו היתה משום שרצה להיות כהן גדול, אשר, רצון זה כשלעצמו הוא טוב ונעלה (כמבואר לעיל). אלא, שהיתה בו נתינת מקום לטעות – שרצון זה יבוא במעשה בפועל באופן שהוא היפך מציווי הקב"ה.

(תורת מנחם – התוועדויות ה'תש"נ ח"ג עמ' 356)

"ויאמר ה' אל אהרן בארצם לא תנחל... אני חלקך ונחלתך בתוך בני ישראל"

(פרשתנו יח, כ)

הובאו לעיל דברי הרמב"ם, אשר כל יהודי "אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו כו', הרי זה נתקדש קדש קדשים, ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים, ויזכה לו בעוה"ז דבר המספיק לו כמו שזכה לכוהנים וללווים". כלומר, אשר כל אחד יכול לבוא לדרגת הכהנים ועד לדרגת כהן גדול (ראה לעיל).

וצריך להבין, דהרי הפסוק "אני חלקך ונחלתך" (שמביא הרמב"ם בדבריו שם) הובא כמענה על טענת קרח "כל העדה כולם קדושים ומדוע תתנשאו" – שהכהנים והלווים צריכים להיות בשוה לכלל ישראל. דעל כך נענה הקב"ה ואמר "אני חלקך ונחלתך", אשר שבט לוי מיוחדים משאר שבטים, ורק עליהם נאמר שה' הוא נחלתם.

ולכאורה אין מתאים פסוק זה – המייחד ומבדיל את בני לוי מכלל ישראל, עם דברי הרמב"ם אשר כל אחד מישראל שנדבה רוחו, גם מי שאינו משבט לוי, יכול להתקדש ולעלות לדרגת "קדש קדשים" – דרגת הכהן הגדול שהוא משבט לוי דווקא?

והביאור בזה:

דהנה, נתבאר לעיל בארוכה (בפסקאות הקודמות) אשר רצונו של קרח מצ"ע הוא דבר רצוי, דרצונו של כל יהודי צ"ל לבוא לדרגת כהן גדול, אלא שטעותו היתה, דתמורת ההתבטלות למשה ואהרן (שעיי"ז באים לדרגה כה"ג (ברוחניות)), חלק על משה ואהרן ורצה להיות כה"ג בפועל, דלא כציווי ה'.

ועפ"ז מובן, שדווקא מפסוק זה ניתן ללמוד על האפשרות דכל אחד מישראל להגיע לדרגת קדש קדשים. דפסוק זה (שבא כמענה על טענת קרח) בא לשלול את הדרך שבה רצה קרח להגיע לדרגות אלו. ומזה מוכח, שלולא טעות הרי הענין מצד עצמו הוא רצוי ביותר, וזה צריך להיות רצונו של כל אחד מישראל, כנ"ל.

(תורת מנחם – התוועדויות ה'תש"נ ח"ג עמ' 373 ואילך)

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' יעקב שלמה
ב"ר חיים דוד ע"ה
וילהלם

נלב"ע ביום לי סיון ה'תשנ"ב
ת.נ.צ.ב.ה.

לזכות

החתן התי' **מנחם מענדל שי' נפרסטק**
והכלה מרת **אייזא תחי' דוברווסקי**
לרגל בואם בקשרי השידוכין בשעטומ"צ
יה"ר שיזכו להקים בית נאמן בישראל
על יסודי התורה והמצוה

לזכות

החתן התי' שלמה יונתן שי' פישקל

והכלה מרת מרים תחי' ממן

לרגל בואם בקשרי השידוכין בשעטומ"צ

יה"ר שיזכו להקים בית נאמן בישראל

על יסודי התורה והמצוה

לזכות

החתן הת' **חיים עזרא שי' בראנשטיין**

והכלה מרת **חנה תחי' בוקיעט**

לרגל בואם בקשרי השידוכין בשעטומ"צ

יה"ר שיזכו להקים בית נאמן בישראל

על יסודי התורה והמצוה

*

נדפס ע"י הורי החתן

הרה"ח ר' **יוסף יצחק ומרת שטערנא שיחיו**

בראנשטיין